

บทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์

The Role of Monks in Promoting the Management of Savings Group

พระสมุห์ธงชัย ขนติธโร (มนตรีวงศ์)¹ พระมหาอัครวัฒน์ กิตติญาโน (เหมือนพันธ์)² และ

พระพรสวรรค์ จิตญาโน (ใจตรง)³

Phrasamu Thongchai Khantidharo (Montreevong), Phramaha Akkharawat kittiyano
(Mueanphan) and Phra Ponsawan Thitiyano (Jaitrong)

Received: September 19, 2024

Revised: September 30, 2024

Accepted: September 30, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ พบว่า พระสงฆ์ต้องทำหน้าที่บริหารจัดการอยู่บนพื้นฐานหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ 4 คือ ด้านขยันการปฏิบัติหน้าที่ ด้านดูแลรักษาประโยชน์ ด้านหาสมาชิก เครือข่ายที่ดี ด้านยึดหลักความพอเพียง ตามบทบาท 7 ประการ 1) บทบาทการตัดสินใจ 2) บทบาทการวางแผน 3) บทบาทการจัดองค์การ 4) บทบาทการสื่อสาร 5) บทบาทการใช้อิทธิพลใจ 6) บทบาทการประสานงาน 7) บทบาทการประเมินผล จะส่งผลให้กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลไปสู่การอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี นอกจากหน้าที่และบทบาทที่กล่าวมาแล้ว หลักการในการส่งเสริมกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ที่ทำให้ ประสบความสำเร็จ จนทำให้กลุ่มสัจจะออมทรัพย์เข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ คือ การประสานวิธีคิด 3 สถาบัน คือ ศาสนา ชุมชน ครอบครัว เข้าด้วยกัน ทำให้มีชีวิตที่ดีขึ้นทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ รวมถึง การดำรงชีพอยู่ในสังคมได้ด้วยดีมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

¹ คณะสงฆ์จังหวัดศรีสะเกษ; Sangha Council in Sisaket Province

²⁻³ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วิทยาลัยสงฆ์ศรีสะเกษ; Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Sisaket Buddhist College

Corresponding author, e-mail: Thongchai.Mom@mcu.ac.th

ความสำคัญ: บทบาทพระสงฆ์, การบริหารจัดการ, กลุ่มสัจจะออมทรัพย์

Abstract

This academic article aims to study the role of monks in promoting the management of savings groups. It was found that monks must manage based on the four principles of Dhamma-related benefits: diligence in performing duties, caring for and maintaining benefits, finding good network members, and adhering to the principle of sufficiency. This is in line with seven roles: 1) decision-making role, 2) planning role, 3) organizing role, 4) communication role, 5) influence and motivation role, 6) coordination role, and 7) evaluation role. These will result in the savings groups existing with quality, leading to a dignified life. In addition to the aforementioned principles, the principles for promoting successful savings groups that strengthen and enable self-reliance involve coordinating the three institutions of religion, community, and family together, leading to an improved quality of life in terms of physical and mental well-being, as well as sustainable living in a prosperous society.

Keywords: The Role of Monks, Management, Savings Groups

บทนำ

จากสถานการณ์ปัญหาการพัฒนาชุมชนชนบทมีมาตั้งแต่ในอดีตคือ ผลของการพัฒนาประเทศไทยที่ผ่านมา เป็นการพัฒนาที่มีบางส่วนของแนวทางการพัฒนาผิดทิศผิดทางและสร้างผลกระทบแก่สังคมไทย ทำลายความเป็นชุมชนทั้งในชนบทและในเมืองให้ล่มสลาย อันเป็นมาจากแนวทางการพัฒนาอย่างขาดความสมดุลระหว่างการพัฒนาเมืองและการพัฒนาชนบท ทำให้ความเป็นชุมชนมีความอ่อนแอ เนื่องจากผู้คนได้ละทิ้งที่ทำกินทางการเกษตร เข้ามาแสวงหารายได้ที่ดีขึ้นด้วยการเป็นแรงงานไร้ฝีมือในภาคอุตสาหกรรมในกรุงเทพฯ และเมืองใหญ่ ทำให้ชุมชนขาดพลังคนที่จะพัฒนา เป็นเหตุให้ชุมชนมีความอ่อนแอและอาจล่มสลายในที่สุดและความอ่อนแอของชุมชนนี้เอง ทำให้การพัฒนาประเทศไม่ประสบผลสำเร็จตามที่ควรจะเป็นและยังส่งผลกระทบที่ทำให้คุณภาพชีวิตของคนไทยในชุมชนตกต่ำกว่าที่พึงจะเป็น ปัจจุบันนี้ความเป็นชุมชนในประเทศไทย

กำลังตกอยู่ในสภาพที่อ่อนแอ (อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์, 2540) คือ 1) ชุมชนสูญเสียความเป็นปึกแผ่น กล่าวคือ สมาชิกของชุมชนต่างคนต่างอยู่มุ่งความอยู่รอดของตัวเองเป็นสำคัญ รวมทั้งมีการอพยพย้ายถิ่นเข้าเมืองเพื่อหางานทำ 2) ชุมชนต้องพึ่งพิงภายนอกสูง จนถูกปัจจัยภายนอกควบคุมการเปลี่ยนแปลงตลอดจนรูปแบบต่าง ๆ ทางสังคม เช่น การศึกษา การบริโภค ค่านิยม การรักษาพยาบาลซึ่งชุมชนมีอำนาจในการต่อรองน้อย รวมทั้งมีข้อจำกัดในการเลือกและตัดสินใจ 3) ชุมชนไม่สามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ เช่น สภาพความเสื่อมโทรมทางสภาพแวดล้อม ปัญหาทางอาชีพ หนี้สิน ยาเสพติด ครอบครัวแตกแยก อาชญากรรม เอดส์ ตลอดจนคนชราและเด็กถูกทอดทิ้ง เป็นต้น 4) ชุมชนถูกทำลายในด้านต่าง ๆ เช่น วัฒนธรรม ศักยภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นจนทำให้ไม่สามารถพึ่งตนเองได้

ประชาชนในจังหวัดศรีสะเกษส่วนใหญ่ประกอบอาชีพในด้านเกษตรกรรม ทำนา ทำสวน ทำไร่ และค้าขายรายย่อยมีความเป็นอยู่อย่างลำบากจึงต้องอาศัยหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาแนวทางการดำเนินชีวิต แนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้มั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์ สุจริต และให้ความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมจากโลกภายนอกเป็นอย่างดี ภาคการเกษตรเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีความสำคัญและเป็นอาชีพพื้นฐานของประเทศไทย และเป็นเครื่องกำหนดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งบุคคลที่อยู่ในกลุ่มอาชีพเกษตรกรรมนั้น เป็นกลุ่มที่มีอัตราเพิ่มของรายได้ต่ำกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ๆ การได้รับในด้านสวัสดิการต่างๆ จากรัฐน้อยมาก ซึ่งต่อมารัฐได้ให้ความช่วยเหลือโดยจัดตั้งองค์กรการเงินในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือได้นำเงินไปบริหารจัดการในการนำไปประกอบอาชีพ เพื่อจะได้นำดอกผลมาจัดตั้ง

กองทุนสวัสดิการเพื่อนำไปช่วยเหลือสมาชิกเหล่านั้น แต่องค์กรการเงินส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในเรื่องกองทุนสวัสดิการน้อยมากจะมุ่งเน้นในเรื่องการปันผลเป็นสำคัญ สำหรับการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์นั้น พบว่า มีการปรับรูปแบบใหม่ โดยมีการบริหารเงินตามแนวพุทธ คือ หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ 4 และยังมุ่งเน้นการจัดการจัดทำสวัสดิการภาคประชาชน โดยใช้ชื่อว่า กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ซึ่งแนวความคิดนี้ได้ให้ชาวบ้านรู้จักการออมเงิน โดยการสะสมเงินไว้เดือนละ 20 บาท เมื่อครบ 1 เดือนก็จะนำไปฝากกับกรรมการซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบ เพื่อเก็บไว้เป็นสวัสดิการในด้านต่าง ๆ ตั้งแต่เกิดจนตาย เรียกว่าเป็น สวัสดิการครบวงจรชีวิต เช่น สวัสดิการด้านการได้รับเงินช่วยเหลือในการคลอดบุตร การรักษาพยาบาล ทุนการศึกษาของเด็กตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับปริญญาตรี ค่ารักษาพยาบาลเมื่อยามเจ็บป่วยต้องนอนพักรักษาตัวในโรงพยาบาล เงินบำนาญเมื่อยามชรา เงินกู้ยืมสำหรับการลงทุนในการประกอบอาชีพ ตลอดจนเงินค่าฌาปนกิจศพเมื่อเสียชีวิต

บทความนี้ เป็นการศึกษาหน้าที่และบทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่พระสงฆ์สามารถมีบทบาทในการส่งเสริมการบริหารกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ได้อีกบทบาทหนึ่งนอกจากการสั่งสอนศีลธรรม และยังนำไปเป็นแบบอย่างเพื่อประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน สังคม เศรษฐกิจ ของประเทศชาติต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์

การจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เป็นเครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชน และส่งเสริมการออมที่ยั่งยืนในระยะยาว โดยมีแนวคิดคือ การรวมกลุ่ม การออมเงิน การให้กู้ยืม การจัดการและบริหาร การพัฒนาและฝึกอบรม และการสร้างความเชื่อมั่น การจะจัดตั้งได้ประกอบด้วยหลักเกณฑ์

1. หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขในการเป็นสมาชิกกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต มีทั้งหมด 17 ข้อ

1) สมาชิกต้องเป็นคนในบ้านเท่านั้น (ยกเว้นที่ปรึกษา) หมู่บ้านใครหมู่บ้านมัน (ในเมืองแบ่งเป็นซอยก็ได้)

2) คนที่เป็นสมาชิกของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ (เป็นได้ทุกคนตั้งแต่เด็กยันคนแก่) ต้องสะสมเงินประจำเดือนอย่างน้อย 1 หุ้น 10 บาท อย่างมาก 10 หุ้น 100 บาท จะลดหรือเพิ่มเงินฝากได้เมื่อครบรอบปีปันผล เพิ่มลดได้ ปีละ 1 ครั้ง ตั้งสัจจะว่าจะฝากเงินเดือนละเท่าไร ต้องทำให้

ได้ผลตามสัจจะที่ตัวเองตั้งไว้ ในครอบครัวมีก็คนก็เป็นได้หมดทุกคน ใครฝากมากเงินปันผลมาก ฝากน้อยเงินปันผลน้อย คิดตามเงินฝาก

3) ในวันประชุมส่งเงินประจำเดือน สมาชิกขาดส่งไม่ว่ากรณีใด ๆ ในวันทำการกลุ่ม ต้องเสียค่าปรับเล่มละ 10 บาท คิดเป็นเล่มไม่ได้คิดเป็นครอบครัวและต้องจ่ายเป็นเงินหุ้นย้อนหลังที่ขาดไปในเดือนก่อน ๆ ไปด้วย เป็นการปรับ ความสำเร็จของคน นำค่าปรับเข้ากองทุนสวัสดิการของกลุ่ม

4) สมาชิกเมื่อลาออกจากกลุ่ม ออกได้ทุกเดือน ให้เอาสมุดเงินฝากมาถอนเงินกลับได้ในวันทำการกลุ่มเมื่อออกไปแล้วไม่ว่ากรณีใด ๆ หมดสิทธิ์มารับบริการกองทุนสวัสดิการจากกลุ่มทันทีที่ลาออก เมื่อเห็นดีจะกลับมาสมัครเป็นสมาชิกในกลุ่มใหม่อีกครั้งต้องรออน้อย 3 ปี ผ่านไปแล้ว ถ้าทำตัวไว้ไม่ดี 3 ปี ก็ไม่ต้องรับ

5) สมาชิกเข้าใหม่กู้เงินได้ทันทีเมื่อตั้งกลุ่มเสร็จ แต่รุ่นที่ 2-3-4 ต้องรอไปก่อนอย่างน้อย 3 เดือน ยกเว้นรุ่นพี่ ๆ กู้ไปไม่หมดที่เหลือก็ให้รุ่นน้อง ๆ กู้ต่อไปได้เลยไม่ต้องรอ (หรือแล้วแต่จะตกลงกันเอง)

6) การพิจารณาเงินกู้ให้คณะกรรมการพิจารณาตามความจำเป็น ตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ 1) คนเจ็บป่วย 2) ใช้หนี้ในอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าคนอื่น 3) เสียค่าบำรุงของลูกหลานให้ผู้กู้ตกลงกันแบบพี่ ๆ น้อง ๆ ตามความจำเป็นและเห็นอกเห็นใจกัน ถ้าตกลงกันไม่ได้ให้นำเงินมาหารแบ่งให้เท่า ๆ กัน ไม่ใช่วิธีจับไม้สั้นไม้ยาว

7) สมาชิกเงินกู้ได้บัญชีละ 1,000 บาท (โดยสมมุติ) ต้องผ่อนทุกเดือนไม่เกิน 10 เดือน ไม่ต้องเสียดอกเบี้ย แต่ต้องเสียค่าบำรุง ร้อยละ 2 บาทต่อเดือน ลดลงตามเงินต้น (แล้วแต่สมาชิกจะตกลงกันเอง) ผ่อนส่งเงินต้นพร้อมค่าบำรุงทุกเดือน เพื่อหมุนเวียนให้สมาชิกคนอื่น ๆ ได้กู้บ้าง

8) สมาชิกที่กู้ไปตามข้อ 7 หากมีความจำเป็นสุดวิสัยไม่สามารถส่งเงินกู้คืนได้ ให้ผ่อนผันได้อีก 6 เดือน เมื่อผ่อนผันแล้วยังส่งไม่หมดต้องเสียค่าบำรุงเพิ่มร้อยละเท่าไรก็ตกลงกันเองที่เห็นว่าเหมาะสม

9) สมาชิกที่กู้ยืมเงินใหม่ได้ต้องชำระบัญชีเงินกู้ของเล่มเก่าให้หมดก่อน หากใช้บัญชีเล่มอื่นต้องไม่เกิน 2 บัญชีในคราวเดียวกัน

10) เงินที่เหลือจากการกู้ยืมในวันทำการกลุ่มเสร็จแล้วต้องนำไปฝากสถาบันการเงิน (ธนาคาร) แต่ถ้าเดือนถัดไปเงินไม่พอให้สมาชิกกู้ ให้ไปถอนเงินออกมาให้สมาชิกกู้ตามความจำเป็น

11) เมื่อครบ 12 เดือน ต้องนำผลกำไรจากค่าบำรุงทั้งหมดหาร 2 ทุกปี โดยครึ่งหนึ่ง จ่ายปันผลให้สมาชิกตามจำนวนหุ้น อีกครึ่งหนึ่ง นำเข้ากองทุนสวัสดิการ โดยกองทุนสวัสดิการเอาไปปล่อยกู้หมุนเวียนมีผลกำไรโดยไม่ต้องไปหารปันผลให้ใคร เอาเข้ากองทุนสมทบกองทุนสวัสดิการให้เติบโตขึ้น

12) คนที่เข้ามาเป็นสมาชิกครบ 12 เดือน จึงมีสิทธิรับบริการกองทุนสวัสดิการตามกฎหมายของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ โดยการรับเงินสวัสดิการค่ารักษาพยาบาลคนไข้ใน จัดสัดส่วนดังนี้ รุ่นที่หนึ่งป่วยมาเบิกค่ารักษาพยาบาลได้คืนละเท่าไรเอาเป็นตัวตั้ง รุ่นที่สองได้ครึ่งหนึ่งของรุ่นที่หนึ่ง รุ่นที่สามได้ครึ่งหนึ่งของรุ่นที่สอง รุ่นที่สี่ได้ครึ่งหนึ่งของรุ่นที่สาม (เช่น 100 บาท ครึ่งหนึ่ง 50 บาท เป็นต้น) ส่วนผู้ตายให้เท่ากันทุกรุ่นเพราะครั้งเดียว

13) สมาชิกถอนเงินคืนได้เมื่อแต่ละคนมีเงินสะสม 20,000 บาท ขึ้นไป โดยถอนคืนได้เพียงครั้งเท่านั้นคือ 10,000 บาท (แล้วแต่จะตกลงร่วมกันในที่ประชุม) เมื่อถอนไปบางส่วนเงินปันผลก็ลดลงตามไปด้วย เมื่อคนใดคนหนึ่งไม่ประสงค์เป็นสมาชิกต่อไป (ตามข้อ 4) ให้ถอนเงินคืนได้ทั้งหมดเท่าที่มีเงินฝากอยู่ในสมุดในเมื่อยังประสงค์เป็นสมาชิกให้ถอนได้เพียงครั้งหนึ่ง (10,000 บาท) เท่านั้น แล้วฝากต่อไปอีกทุกเดือนตามปกติ (สวัสดิการยังเบิกได้เหมือนเดิม)

14) การจัดในรูปของคณะกรรมการไม่น้อยกว่า 5 คน มีฝ่ายเงินฝาก เงินกู้ ตรวจสอบ และสวัสดิการ กรรมการมีวาระ 1 ปี ครบรอบปีปันผลมีการเลือกตั้งใหม่ แต่ถ้าคนเก่าทำดีมีความซื่อสัตย์ เลือกมาอีกก็ได้ แต่ไม่ดีก็เลือกตั้งคนใหม่แล้วแต่สมาชิก

15) คณะกรรมการและผู้ทำบัญชีจะได้รับเงินค่าตอบแทนในปีที่สอง ตกลงจ่ายเป็นจำนวนครั้งที่มาทำงาน แต่จ่ายจริงวันสิ้นปี ปันผลเป็นโบนัส โดยคิดค่าตอบแทนคนละเท่าไรให้ดูฐานการเงินของกลุ่มพร้อมกับสมาชิกร่วมกันตกลงกันไว้ในวันประชุมใหญ่ (เช่น ตกลงคนละ 20 บาท จ่ายสิ้นปีคนละ 240 บาท เป็นตัวอย่าง)

16) กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์รับสมาชิกเพียง 4 รุ่น เท่านั้น แล้วปิดรับเมื่อครบ 4 รุ่น แล้วต้องประชุมสมาชิกทั้งหมดร่วมกันลงความเห็นว่าจะปิดกี่ปี แล้วให้มติที่ประชุมนั้นเป็นหลักว่าควรปิดกี่ปีแล้วจึงปิดใหม่ (เราเปิด 4 ปี ควรปิดไม่ต่ำกว่า 4 ปี) หากมีคนลาออกระหว่างปี สามารถซื้อสมุดจากผู้นั้น โดยจ่ายเงินย้อนหลังไปถึงวันแรกเข้าจนถึงวันปัจจุบัน จึงเข้ามาใช้สิทธิแทนคนเก่าได้

17) หากมีเรื่องอื่น ๆ นอกเหนือจากหลักเกณฑ์นี้ คณะกรรมการหรือพิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ไป การเอาเรื่องธรรมะของพระพุทธเจ้ามาแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมในชุมชนในชนบทและเมืองเป็นบางส่วนโดยอาศัยพื้นฐานจากธรรมะที่พระพุทธเจ้าตรัสสอนไว้ให้พุทธบริษัท

นำไปปฏิบัติ กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิตเป็นกิจกรรมที่เกิดจากภูมิปัญญาของชาวบ้านในชุมชนชนบทรวมทั้งมีการปฏิบัติในเรื่องเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัยไปพร้อม ๆ กัน ให้เป็นเรื่องเดียวกัน ไม่แยกส่วน

2. แนวคิดการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์

การจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ เป็นแนวความคิดที่ดัดแปลงผสมผสานระหว่างแนวคิดของสหกรณ์การเกษตร เครดิตยูเนียน และสินเชื่อเพื่อการเกษตร ซึ่งสามารถแยกออกได้ดังนี้

1) ความรู้สึกเป็นเจ้าของ เป็นการสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของให้กับสมาชิกทุกคน ทำให้เกิดความรับผิดชอบและช่วยกันดูแลเอาใจใส่ในการดำเนินงานของกลุ่ม

2) การพึ่งตนเอง ฝึกนิสัยการประหยัดและอดออมโดยนำเอาคุณสมบัติพิเศษ 3 ประการ ของชาวชนบท คือ ความซื่อสัตย์ ความทนอด และความอดทนมารวมกันในกลุ่มทำให้มีการรวม เงินทุนชุมชนเป็นของตนเองไม่ต้องพึ่งพิงแหล่งทุนจากภายนอกชุมชน

3) หลักคุณธรรม ใช้การออมทรัพย์เป็นเครื่องมือในการพัฒนาตนเพื่อให้คนมีคุณธรรม 5 ประการ คือ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจกันและความไว้วางใจกัน (สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม, 2545)

3. ขั้นตอนการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ขั้นตอนการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ สรุปได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูล ศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในทางเศรษฐกิจ และ สังคม อาชีพ รายได้ และสภาพปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน เป็นต้น เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการจัดตั้ง กลุ่มสัจจะออมทรัพย์

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ร่วมกับผู้นำชุมชน เพื่อให้ทราบถึง สภาพปัญหา สาเหตุของปัญหามีอะไรบ้าง ถ้ามีปัญหาเกี่ยวกับชุมชน แหล่งเงินทุนและการตลาด ให้หาแนวทางแก้ไข โดยการวางแผนการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์

ขั้นตอนที่ 3 วางแผนการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์

1) นำความคิดเรื่องกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เผยแพร่แก่ประชาชนเพื่อให้สำนึกถึงปัญหา ที่เขาประสบอยู่ว่าจะมีแนวทางแก้ไขได้อย่างไร

2) รวมกลุ่มผู้นำและฝึกอบรมให้เข้าใจหลักการ วัตถุประสงค์ และวิธีการดำเนินการ ของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์อย่างแท้จริง

3) ให้ผู้นำที่ได้รับการฝึกอบรมแล้ว นำแนวความคิดเรื่องกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ไปเผยแพร่ต่อญาติ เพื่อนฝูง หรือคนอื่น ๆ เพื่อรวบรวมผู้สนใจไว้

ขั้นตอนที่ 4 จัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์

1) นัดหมายผู้นำ ผู้ที่สนใจ สมัครใจศรัทธาในวิธีการของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ เข้า ร่วมประชุม และอธิบายวิธีการดำเนินงานของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์อย่างละเอียดในทุกขั้นตอน ให้ผู้เข้าร่วมประชุมฟังแล้วดำเนินการจัดตั้งกลุ่ม เรียกว่า สมาชิกก่อตั้ง

2) กำหนดระเบียบ กฎเกณฑ์ของกลุ่มเพื่อถือเป็นข้อปฏิบัติในเรื่องเกี่ยวกับค่าสมัคร ค่าธรรมเนียม กำหนดวันส่งสัจจะออม การนำเงินฝาก วันประชุม และอื่น ๆ ที่จำเป็น

3) เลือกตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่มสัจจะออมทรัพย์

4) จัดทำทะเบียนและบัญชีต่าง ๆ ได้แก่ ทะเบียนคุมเงินสัจจะออม บัญชีรายชื่อ สมาชิก บัญชีเงินสด บัญชีรายรับ - จ่ายเงินอื่น ๆ ที่จำเป็น

ขั้นตอนที่ 5 การเพิ่มพูนประสิทธิภาพของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์

1) การประชุมคณะกรรมการบริหาร ควรประชุมทุก 3 เดือนเพื่อปรึกษาหารือ แก้ไขปัญหาร่วมกัน

2) คณะกรรมการแต่ละคน ควรประชุมเดือนละ 1 ครั้ง

3) ควรจัดให้มีการประชุมสมาชิกเป็นประจำอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม และรายงานผลความก้าวหน้าของการดำเนินงานให้สมาชิกทราบ ในการประชุมทุกครั้งควรมีการเพิ่มพูนความรู้แก่สมาชิกกลุ่มด้วย

การจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ เป็นขั้นตอนท้ายสุดของการกระตุ้นแนวคิดของกลุ่มออมทรัพย์ แก่กลุ่มชาวบ้านที่สนใจมารวมตัวกันเพื่อตอกย้ำให้เห็นถึงการแก้ไขปัญหาด้านหนี้สินอย่างยั่งยืน ทั้งยังสามารถพัฒนาสติปัญญาและความเป็นอยู่ของชาวบ้านด้วย เมื่อทุกคนที่สนใจเข้าร่วมกลุ่มกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เข้าใจและรับรู้ เห็นพ้องต้องกันเป็นครั้งสุดท้าย จึงลงมติจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ รับสมัครสมาชิก เลือกคณะกรรมการบริหารกลุ่ม ร่างระเบียบ จนถึงจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ตามลำดับ อนึ่ง การทำงานกลุ่มออมทรัพย์จะประสบผลสำเร็จในระยะยาวได้ พัฒนาการเป็นผู้ที่ชี้ให้ชาวบ้านได้เห็นว่า การดำเนินของกลุ่มที่ได้ยึดหลักการและแนวทางของกลุ่มการพัฒนาชุมชน มีความรู้ ความเข้าใจในแนวทางที่ถูกต้องแบบค่อยเป็นค่อยไป ร่วมกันเรียนรู้ สร้างนิสัยรักการออมให้ เกิดขึ้นเป็นนิสัย ยึดมั่นในคุณธรรม 5 ประการ จะทำให้กลุ่มออมทรัพย์ มีระบบบริหารจัดการที่เข้มแข็ง สมาชิกเข้าใจและปฏิบัติตามกฎระเบียบของกลุ่ม เกิดระบบบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล สามารถเป็นต้นแบบที่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดีตามวิถีพอเพียง (สำนักพัฒนาทุนและองค์การการเงินชุมชน, 2556) ขั้นตอนการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์สรุปได้ดังนี้

- 1) ขั้นตอนศึกษาข้อมูล สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในทางเศรษฐกิจและสังคม
- 2) ขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ร่วมกับผู้นำชุมชน เพื่อให้ทราบสภาพปัญหา
- 3) ขั้นตอนวางแผนจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์
- 4) ขั้นตอนจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์
- 5) ขั้นตอนการเพิ่มพูนประสิทธิภาพของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ โดยให้มีการประชุมคณะกรรมการบริหารและสมาชิกเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง (อารีย์ เชื้อเมืองพาน, 2542)

แนวความคิดการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เป็นความสำเร็จที่เกิดจากหลักการ ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่ม/องค์กรชุมชนของพระสงฆ์ โดยผ่านกระบวนการดำเนินกิจกรรมกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ที่ผสมผสานหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาและหลักการพัฒนาเข้าด้วยกัน จนสามารถ เชื่อมโยง คุณธรรม ความสามารถ ทรัพยากรเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม ที่ยั่งยืน กลุ่มสัจจะออมทรัพย์เป็นกิจกรรมของประชาชนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือกันและกัน ด้วยการ ประหยัดและออมทรัพย์ร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะสมทบทุนร่วมกันโดยอาศัยหลักการของ สหกรณ์เป็นสำคัญ ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการสร้างนิสัยในการออมและนำเงินที่ออมไว้นั้นมาใช้ให้เกิด ประโยชน์ด้วยการให้สมาชิกนำไปใช้เพื่อการพัฒนาอาชีพ และแก้ปัญหาความเดือดร้อนทางการเงิน ของครอบครัว การดำเนินงานกลุ่มให้ถูกต้องโดยอาศัยหลักการดำเนินงานจากการยึดมั่นในคุณธรรม 5 ประการ คือ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจ และให้เกียรติกัน โดยสมาชิกจะได้รับประโยชน์เท่าเทียมกัน สมาชิกกลุ่มจะมีการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเป็น การ ปลุกฝังการมีส่วนร่วมในหมู่บ้าน เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่นเกิดความร่วมมือร่วมใจกัน ใน ชุมชน โดยมีขั้นตอน คือ ศึกษาข้อมูล สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในทางเศรษฐกิจและสังคม นำมาวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ร่วมกับผู้นำชุมชน เพื่อให้ทราบสภาพปัญหา ต่อจากนั้นจะมีการวางแผนจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ทำการรวมกลุ่มจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ สู่ การเพิ่มพูนประสิทธิภาพของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ โดยให้มีการประชุมคณะกรรมการบริหารและ สมาชิกเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง องค์กรสงฆ์จังหวัดศรีสะเกษได้เห็นปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนจังหวัด ศรีสะเกษ จึงได้เข้ามามีบทบาทในการแก้ปัญหาของชุมชนโดยการร่วมกันกับชาวบ้านในชุมชนจัดตั้ง กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ขึ้น โดยสมาชิกของกลุ่มต้องเป็นผู้มีสัจจะและรักษาสัจจะวาจาของตนเพื่อร่วม ดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม

การดำเนินการของกลุ่มโดยมีโครงสร้างพื้นฐานของกลุ่ม คือ นำแนวคิดของพระอาจารย์สุบิน ปณฺโฑ พระสงฆ์จังหวัดตราด เป็นแนวคิด มีพระสงฆ์เจ้าอาวาสนั้น ๆ เป็นที่ปรึกษา มีประธานกลุ่ม คณะกรรมการทำงานฝ่ายต่าง ๆ และสมาชิก แนวทางการดำเนินงานของกลุ่ม ใช้หลักธรรมเน้น เรื่องสัจจะ พัฒนาการออมทรัพย์ให้เกิดเป็นผลประโยชน์ร่วมของชุมชน ใช้วิธีคิดจิตสำนึกร่วมชุมชน มีระบบการจัดการในรูปของคณะกรรมการบริหาร ใช้วัดเป็นศูนย์กลาง สมาชิกต้องมาพบปะกันทุก เดือน และให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหาร ทำให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดย สร้างความรู้สึกรับเป็นเจ้าของของทุกคน สวัสดิการเป็นสิ่งจูงใจ ใช้เวลาทำงานช่วงสั้นตามสภาพของ กลุ่ม จำกัดพื้นที่รับสมาชิก มีพระสงฆ์ติดตามคอยเป็นที่เลี้ยอย่างใกล้ชิด เปิดรับสมาชิกเพียง 4 รุ่น ไม่เรียกดอกเบี้ยแต่กลับเรียกว่าค่าบำรุงแทน ใช้สังคมควบคุมพฤติกรรม และปรับบทเรียนสู่แผนงาน คือใช้ประสบการณ์เป็นครูนอกตำรา กิจกรรมที่สำคัญคือ กิจกรรมทางการเงินและกิจกรรมการจัด สวัสดิการชุมชน สิ่งเหล่านี้จึงทำให้กิจกรรมในการรวมกลุ่มของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ประสบ ความสำเร็จและมีสมาชิกเพิ่มขึ้นทุกปี

หลักพุทธธรรมสำหรับการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์

หลักธรรมอันเป็นฐานและยุทธวิธีในการสร้างทุน หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เน้นให้พุทธบริษัทรู้จักหาและรู้จักใช้ทรัพย์ หรือหาเงินเป็นใช้เงินเป็น เป็นคนทำมาหากินที่ดี ตั้งตัวสร้างหลักฐานได้ และใช้ทรัพย์สมบัติให้เป็นประโยชน์ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ทางเศรษฐกิจอย่างถูกต้อง ก็เพราะปฏิบัติตามหลักธรรม คือ หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ (อง.อภฎก. (ไทย) 23/54/340) หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เน้นให้พุทธบริษัทรู้จักหาและรู้จักใช้ทรัพย์ หรือหาเงิน เป็นใช้เงินเป็น เป็นคนทำมาหากินที่ดี ตั้งตัวสร้างหลักฐานได้ และใช้ทรัพย์สมบัติให้เป็นประโยชน์ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ทางเศรษฐกิจอย่างถูกต้อง ก็เพราะปฏิบัติตามหลักพุทธธรรมต่อไปนี้

การปฏิบัติตามหลักพุทธธรรมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์ปัจจุบันหลักธรรมอันอำนวยประโยชน์สุขขั้นต้นที่เรียกว่า ทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ 4 ประการ

1. อุฏฐานสัมปทา การถึงพร้อมด้วยความหมั่น คือขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติ หน้าที่ การงาน และการประกอบอาชีพที่สุจริตฝึกฝนให้มีความชำนาญและรู้จริง รู้จักใช้ปัญญา สอดส่องตรวจตรา หาวิธีการที่เหมาะสมที่ดี จัดการและดำเนินการให้ได้ผลดี

2. อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา คือรู้จักคุ้มครองเก็บรักษาโภคทรัพย์ และผลงานที่ตนได้ทำไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียรโดยชอบธรรม ด้วยกำลังของตน ไม่ให้เป็นอันตราย หรือเสื่อมเสีย

3. กัลยาณมิตตตา คบคนดีเป็นมิตร คือ รู้จักเสวนาคบหาคน ไม่คบไม่เอาอย่างผู้ที่ชักจูงไปทางที่เสื่อมเสีย เลือกเสวนาศึกษาเอาเยี่ยงอย่างคนผู้รู้ผู้ทรงคุณธรรม ผู้มีความสามารถผู้นำเคารพนับถือ และมีคุณสมบัติเกื้อกูลแก่อาชีพการงาน

4. สมชีวิตา เลี้ยงชีวิตแต่พอดี คือ รู้จักกำหนดรายได้และรายจ่าย เป็นอยู่ให้พอดี กับรายได้ หรือให้สมกับรายได้ มิให้ผิดเคืองหรือฟุ่มเฟือยให้รายได้เหนือรายจ่ายหรือที่เรียกกันว่า หัวใจเศรษฐกิจ 4 ประการ คือ (อุ อา กะ สะ)

- (1) อุ = อุภูฐานสัมปทา เพิ่มพูนความขยัน
- (2) อา= อารักขสัมปทา แข่งขันกันประหยัด
- (3) กะ = กัลยาณมิตตตา ฝึกหัดทำความดี
- (4) สะ = สมชีวิตา สามัคคีร่วมชาติ

หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ได้แก่ ประโยชน์ขั้นต้น หมายถึงประโยชน์ที่จะได้รับในปัจจุบันหรือประโยชน์เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ได้แก่ เรื่องปากท้องของประชาชน ซึ่งการจะสำเร็จประโยชน์ขั้นนี้ได้จะต้องปฏิบัติตามหลัก 4 ประการ คือ 1) อุภูฐานสัมปทา 2) อารักขสัมปทา 3) กัลยาณมิตตตา และ 4) สมชีวิตา

สรุปได้ว่า หลักพุทธธรรมที่ประยุกต์ใช้ในกลุ่มสัจจะออมทรัพย์นั้น หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ ได้แก่ ประโยชน์ขั้นต้น หมายถึง ประโยชน์ที่จะได้รับในปัจจุบันหรือประโยชน์เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ได้แก่ เรื่องปากท้องของประชาชน ซึ่งการจะสำเร็จประโยชน์ขั้นนี้ได้จะต้องปฏิบัติตามหลัก 4 ประการ คือ อุภูฐานสัมปทา อารักขสัมปทา กัลยาณมิตตตา และสมชีวิตา ที่เน้นให้พุทธบริษัทรู้จักหาและรู้จักใช้ทรัพย์ หรือหาเงินเป็นใช้เงินเป็น เป็นคนทำมาหากินที่ดี ตั้งตัวสร้างหลักฐานได้ และใช้ทรัพย์สมบัติให้เป็นประโยชน์ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ทางเศรษฐกิจอย่างถูกต้อง โดยมีหลักการตรงกับแนวทางชี้แนะให้ประชาชนมีสำนึกในคุณธรรม และมีความรอบรู้ที่เหมาะสม ซึ่งเมื่อประชาชนประพฤติปฏิบัติก็จะเกิดหลักธรรมอันเป็นฐานแห่งการพัฒนาที่จะส่งเสริมให้เกิดการออมทุน คือ ประโยชน์ในปัจจุบัน ซึ่งหมายถึงการมีทรัพย์มีเงินใช้ มีรายได้ มีปัจจัยสี่พอแก่การดำรงชีวิต เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยีต่าง ๆ

บทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์

พระสงฆ์เป็นผู้นำมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาชุมชน ด้วยการพึ่งตนเองจึงมีการดำเนินการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ขึ้นเพื่อเป็นแหล่งทุนในการพัฒนา

อาชีพและจัดสวัสดิการขั้นต้นของชุมชน ควบคู่กับการสร้างวินัยในการใช้จ่าย รวมไปถึงการส่งเสริมให้มีการออมสินทรัพย์อื่น ๆ ของคนในชุมชน เพื่อช่วยลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิต และยังเป็นที่พักพิงของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์โดยมีคณะกรรมการเป็นผู้นำทำงาน และตรวจสอบความถูกต้องด้านการเงินทั้งการกู้ การออม การคืนเงินกู้ และสวัสดิการ การประชุม ดำเนินกิจกรรมการออมและการกู้ยืมของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์มักจะใช้พื้นที่หรือศาลาอเนกประสงค์ ของวัดในชุมชนนั้นๆเป็นสถานที่ดำเนินกิจกรรม

พระสงฆ์ต้องทำหน้าที่บริหารจัดการอยู่บนพื้นฐานหลักทฤษฎีธัมมิกัตถประโยชน์ 4 คือ ด้านขยันการปฏิบัติหน้าที่ ด้านดูแล รักษาประโยชน์ ด้านหาสมาชิก เครือข่ายที่ดี ด้านยึดหลักความพอเพียง และยังมีบทบาทในการบริหารกลุ่มสัจจะออมทรัพย์อยู่ 7 ประการ 1) บทบาทการตัดสินใจ มีหลักการในการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง 2) บทบาทการวางแผน มีการวางนโยบายและแผนพัฒนาการบริหารของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ 3) บทบาทการจัดองค์การ มีการคัดเลือก คณะกรรมการขึ้นมาทำงานโดยความเห็นชอบของสมาชิก 4) บทบาทการสื่อสาร มีการจัดระบบ ข้อมูลข่าวสาร ระบบการติดต่อสื่อสารและสารสนเทศเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งต่อความยั่งยืนของ เครือข่าย 5) บทบาทการใช้อิทธิพลจูงใจ มีการจัดสวัสดิการให้กับเจ้าหน้าที่บุคลากรและสมาชิก 6) บทบาทการประสานงาน มีการประสานงานเพื่อสร้างความเข้าใจในสมาชิกกองทุนเพื่อให้งานที่รับผิดชอบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 7) บทบาทการประเมินผล ร่วมสรุปผลการบริหารจัดการ กองทุนสัจจะออมทรัพย์ พร้อมทั้งนำผลสรุปมาปรับปรุงแก้ไขให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ จากการสำรวจความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์

บทสรุป

บทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน มีการบูรณาการหลักพุทธธรรมเข้ากับกระบวนการ ดำเนินงานงาน หรือบูรณาการ “อุ-อา-กะ-สะ” เข้ากับ “แนะนำเตรียมการ-ก่อตั้งกลุ่ม-ดำเนินกิจกรรม” ดังนี้

การส่งเสริมการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการชุมชน นั้นมีหลักการในการบริหารจัดการกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์นี้ มีหลักการสำคัญประการหนึ่งในการก่อตั้งคือ การดูแล จนครบวงจรชีวิต คือ ตั้งแต่เกิดจนตาย ดังนั้น ในการดำเนินงานของกลุ่ม จึงมุ่งเน้นการพัฒนาพร้อม กันในทุกด้านรวมถึงด้านพัฒนาจิตใจด้วย โดยนำหลักการ “อุ-อา-กะ-สะ” ซึ่งประกอบด้วย อุฏฐาน สัมปทา (ขยันการปฏิบัติหน้าที่) ขยันหมั่นเพียรในการทำงานหรือในหน้าที่ที่รับผิดชอบหรือปฏิบัติ

อยู่ โดยไม่มีความย่อท้อ ไม่ทอดทิ้งธุระ ไม่ปล่อยปละ ละเลยการทำงานของตนให้ค้างค้ำ ด้วยการใช้ความรู้ และปัญญา มาปฏิบัติ และปรับปรุงให้มีความก้าวหน้าหรือเพิ่มพูนขึ้น ทั้งนี้ ความรู้และปัญญาที่ใช้พึ่งตั้งอยู่ในหลักความสุจริต อารักขสัมปทา (ดูแล รักษาประโยชน์) รู้จักคุ้มครอง รักษาทรัพย์ รู้จักทะนุถนอมเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ในสำนักงาน รู้จักเก็บเล็กและบริหารค่าใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล กัลยาณมิตตตา (หาสมาชิกและสร้างเครือข่าย) มีการหาสมาชิกเพิ่มและการสร้างเครือข่ายของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพิ่ม เริ่มตั้งแต่เครือข่ายระดับกลุ่มหรือระดับวัดจนถึงระดับจังหวัด และสมชีวิตา (ยึดหลักความพอเพียง) มีการบริหารกลุ่มสัจจะด้วยความเหมาะสม โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงรัชกาลที่ 9 ความมีเหตุผล ความพอประมาณ มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี มีความสมดุล และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง บูรณาการเข้ากับ กระบวนการในการส่งเสริมการจัดตั้งจัดกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ “แนะนำเตรียมการ-ก่อตั้งกลุ่ม-ดำเนินกิจกรรม” ในแนะนำเตรียมการจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ จะนั้นมีการแนะนำการเป็นสมาชิกและมีการเตรียมเอกสารต่างๆ ให้พร้อม และจะต้องช่วยแก้ไขให้คำแนะนำและร่วมดำเนินการในแต่ละขั้นตอน โดยให้คณะกรรมการแต่ละคนเข้าใจในแนวทางเดียวกันแล้วร่วมกันวางแผนจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ก่อนที่เริ่มนำแผนงานไปสู่การปฏิบัติงานจริง ร่วมนำแผนไปปฏิบัติให้เกิดผลหรือการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในขั้นตอนของการลงมือทำหรือตามขั้นตอนตามแผนงานที่ได้กำหนดไว้อย่างเป็นระบบและให้มีความต่อเนื่องเพื่อผลลัพธ์ที่ดีที่สุดส่วนการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ นั้นมีการจัดระบบงานเพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้โครงการเปลี่ยนแปลงนั้นเกิดผลเชิงบวก พร้อมกับหลีกเลี่ยงผลเชิงลบ อาทิในการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการ จะต้องมีการวางระบบการจัดเก็บเงินออมจากสมาชิกที่โปร่งใส การวางระบบการเงินที่ไม่ซับซ้อนและสามารถตรวจสอบได้โดยง่าย ระบบการชำระคืนเงินกู้ที่สะดวกและไว้วางใจได้และระบบสวัสดิการที่ตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิก

เอกสารอ้างอิง

- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานกองทุนเพื่อสังคม. (2554). *กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์จังหวัดจันทบุรี ชุดการจัดการทางสังคม*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักพัฒนาทุนและองค์การการเงินชุมชน. (2556). *แนวทางส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต*. กรุงเทพฯ : กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.

อารีย์ เชื้อเมืองพาน. (2542). *กลุ่มออมทรัพย์: สถาบันการเงินเพื่อพัฒนาชุมชน*. เชียงใหม่ :
สำนักพิมพ์เฟื่องฟ้า.

อุทัย ดุลยเกษม และอรศรี งามวิทยาพงศ์. (2540). *ภาพการศึกษากับชุมชน : กรอบแนวคิดและ
ข้อเสนอในการศึกษาวิจัย*. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.